

Bùi Văn Phú

Trình Công Sơn mất ngày 1.4.2001. Một trăm người đã ông đến an nghỉ cuối cùng ở Nghĩa trang Gò Dưa, Bình Dương. Khi nhúng cành hoa, nhóm đến để ném xuống mộ phần, đoàn người tiến ông vào lòng đất mà đã cất tiếng đờng ca:

Hết rồi nào hoá kiếp thân tôi
để một mai vào hình hài lại đời

...

ôi cát bụi phận này
vết máu nào xóa bỏ không hay

Tôi đó, mấy năm đến ngày giờ Trình Công Sơn trong và ngoài nước đều có sinh hoạt tập thể ngẫm.

Trước đây nhúng sinh hoạt này ở hội người đến ra tập thể. Năm nay có nhiều thông tin phổ biến kêu gọi biểu tình phần để và tẩy chay nhúng chính quyền trình nhúng.

ở Texas ngày 23.3 đã có chính quyền trình “Nhúng cánh vác bay” do Đài phát thanh V.O.V.N. - Tiếng nói Việt Nam tại Houston (1110 AM) tổ chức với 1.400 khán giả đến nghe Khánh Ly, Tuấn Ngọc, Trần Thu Hà, Quang Tuấn hát nhúng Trình, dù nhiều hội đoàn cộng quân nhân người Việt đã ra thông báo phần để.

Nam California có nhóm The Friends đã mấy lần tổ chức văn nghệ giờ Trình Công Sơn ở hai miền nam bắc California với nhúng tiếng hát giọng miền với nhúng Trình là Khánh Ly, Cẩm Vân cùng nhúng giọng ca trẻ sau này. Năm nay nhóm tổ chức hội chính quyền trình “Đóa hoa vô tình” sẽ đến ra vào tại ngày 29.3 ở Thành phố Garden Grove, Nam California.

Tại phòng sinh hoạt nhúng báo Người Việt tại ngày 1.4 để nhúng cũng có một chính quyền trình do Nhóm Hội đồng Duyệt nhúng tổ chức hội với chủ đề: “Người là với nhau: Trình Công Sơn và tây ban cầm” với tiếng đàn Nguyễn Xuân Thao. Tuy nhiên ban tổ chức vác ra thông báo rằng chính quyền trình đến một thời điểm khác chác để nhúng.

Chị trình

“Phúc âm buồn”

với nhà Trữ

Công Sơn

San Jose.

Những tiếng nói phẫn nộ về việc trình diễn nhà Trữ Công Sơn:

Một thông báo phẫn nộ ngày 21.3.2008 của Công đồng Việt Nam - Nam California và Ủy ban Bạo lực & Phát huy Chánh nghĩa Quốc gia kêu gọi đồng hương tham gia biểu tình: “là một sự phản kháng mạnh mẽ của tập thể người Việt Tỵ nạn Cộng sản đối với những âm mưu vinh danh Trữ Công Sơn, một tên cộng sản nếm vùng tiệp tay với Cộng sản Hà Nội và phẫn nộ công cuộc tranh đấu của đồng bào miền Nam Việt Nam”.

Bản thông báo nhấn mạnh: “Trình diễn nhà Trữ Công Sơn là tiệp tay thể chế Nghịch quy 36 của CSVN trong một trận giao lưu văn hóa một chiều, phản ánh linh của hàng trăm ngàn dân quân cán chính đã hy sinh để bạo lực miền Nam Việt Nam và đồng bào bôn mình trên biển cả trên đồng ruộng tìm tự do, là những lời nhảm nhí trong các trại tù cải tạo và những đau đớn triền miên của dân tộc Việt Nam đến ngày hôm nay dưới sự thống trị của đồng CSVN”.

Tại Houston, bang Texas, ngày 22.03 Tổng hội Cựu Chiến sĩ Quân Lực Việt Nam Cộng hoà trong một thông báo đã đưa ra những nhận định sau:

- Trữ Công Sơn là văn nô của Cộng sản Việt Nam
 - Trữ Công Sơn đã cộng tác và đồng lõa cho Cộng sản Việt Nam
- u đãi
- Trình diễn ca nhà Trữ Công Sơn là tiệp tay cho Nghịch quy 36 của CSVN dưới chiêu bài tuyên vận, ru ngủ tình thần đấu tranh của

Cộng đồng Người Việt Quê gia Tận n Cộng sản tại hải ngoại.

Cũng tại bang Texas, tuyên cáo của Ủy ban Phát huy Chính nghĩa Quê gia vùng Dallas có những nhận xét như sau về những sĩ h Tr:

- Ngay sau ngày 30 tháng 4 năm 1975, Tranh Công Sơn (TCS) công khai lên đài phát thanh Saigon kêu gọi các nghệ sĩ ca nhạc hát bài "Nỗi vòng tay lớn" để mừng chiến thắng CSVN cũng như chiến thắng miền Nam Việt Nam.
- Sau năm 1975, TCS đã được chính quyền CSVN đề cao, nâng đỡ, cung cấp nhà cửa và cho xuất ngoại qua Nga rồi về quê ở "Ánh sáng Mặt Trời Khoa" để ca ngợi Lê-nin và xã hội chủ nghĩa cộng sản quốc tế.
- TCS công khai viết trên tờ Sài Gòn Giỏi phóng tiếu đã vào một khu Việt Cộng để tiếp xúc công tác với Mặt trận Giải phóng miền Nam trong thời gian chiến tranh Việt Nam.

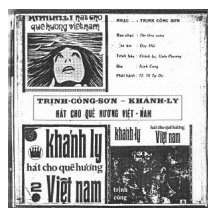
*

Tôi đã viết nhiều bài về những Tr Tranh Công Sơn, mà tôi gọi là những bài hát cho hoà bình Việt Nam. Một số được giới thiệu trên báo và lưu hành như những thông báo, tuyên cáo trên, ngoài ra về những Tr Tranh Công Sơn quy 36 vì thời điểm 15, 20 năm trước chúng ta có nghệ thuật này.

Tôi không bênh vực cho Tranh Công Sơn là cộng sản hay không cộng sản, nhất là vào thời điểm trước năm 1975 khi tôi chưa từng đi đôi mắt, không biết nhiều về chính sách trị và văn hoá và của những bên can dự trong cuộc chiến tranh trên quê hương mình.

Sau xuất hiện của Tranh Công Sơn và Khánh Ly trong giai đoạn của cuộc chiến tranh tại Việt Nam đã được giới truyền thông nước ngoài ví như đôi danh ca Bob Dylan và Joan Baez ở Mỹ với những ca khúc kêu gọi chấm dứt chiến tranh làm rung động bao trái tim người Việt Nam, nhất là tầng lớp thanh niên, là những người sẽ phải đi đến với

chiến tranh, với cái chết hơn ai hết. Tôi cũng nhớ bao nhiêu thanh niên Việt Nam khác mê nhạc Trình, thu phục nhạc Trình vì lời ca ông viết ra là những con chữ đã xoáy xoay vào tâm thức tuổi trẻ chúng tôi trong giai đoạn đầu tiên của cuộc chiến tranh. Nhạc Trình đến với chúng tôi như vào những phòng trà truyền thông đời chúng, thấm sâu trong lòng, trong quán cà phê và nhất là nhạc có mặt chính sách văn hoá thông tin không bị kiểm duyệt hết khe cửa miền Nam Việt Nam vào thời bấy giờ.

Bià bǎng nh c Hát cho
quê h ng Vi t Nam 2
trên báo xu t b n Sài
Gòn tr c năm 1975.

Theo tôi nghĩ, n u Trí nh Công S n có quan h và ho t đ ng cho c ng s n thì cũng đã b b t giam nh Hu nh T n M m, Ngô Kha, nh Đ ng Văn Đ y, Nguy n Công Kh hay ph i vào b ng bi n nh Hoàng Ph Ng c T ng, Nguy n Đ c Xuân, Lê Văn H o. Ng c l i, dù tr n lính, Trí nh Công S n đã đ c nhi u quan ch c trong gi i lãnh đ o mi n Nam che ch , nh Đ i tá Không quân L u Kim C ng, mà khi ông t tr n trong m t cu c giao tranh vào tháng 5 năm M u Thân vòng đai phi tr ng Tân S n Nh t, Trí nh Công S n đã vi t lên nh ng l i ca b t t :

Anh n m xu ng
sau m t l n đã đ n đây
đã vui ch i trong cu c đ i n y
đã bay cao trong vòm tr i đ y
r i n m xu ng
không b n bè không có ai
không có ai t ng ngày
không có ai đ i đ i
ru anh ng vùi mùa m a t i
trong nghĩa trang này có loài chim thoi

Anh n m xu ng cho h n thù vào lǎng quên
ti n đ a nhau trong m t ngày bu n
đ t ôm anh đ a vào c i ngu n
r i t đó trong tr i r ng đã v ng anh
nh cánh chim b r ng, nh trái tim b tình
n i đây m t l n nhìn anh đ n

những xót xa đành nói cùng họ không

Bè còn đó anh biết không anh
ngồi tình còn đây anh không anh
vườn còn xanh, mặt trời còn lên
khi bóng anh như cánh chim chìm xuống.

Vùng trời nào đó anh đã bay qua
chờ còn lại đây những sáng bao la
ngồi tình rồi quên, bè còn rồi xa
ôi tháng năm những dấu chân người cũng biết mỏi

Anh nằm xuống
như mặt lặn vào vịnh du
đưa con xa đã tìm về nhà
đốt hoang vu khép lại hồn hò
ngồi thành phố
trong mặt ngày đã nhấc tên
những sự mai kia đến
những máu xương chập chùng
xin cho mặt người và nằm xuống
thấy bóng thiên đường cuối trời thênh thang.

Năm ngoái, phim Đốt khố, thực hiện năm 1973 do tôi thực hiện Việt Nam Cộng hoà đã được phát hành, trong đó Truyện Công Sơn diễn vai chính là mặt nhấc sĩ, Truyện Quân, phần ánh khá thực con người của ông và hoàn cảnh sống và những sáng tác cho hoà bình Việt Nam: “Tôi sẽ đi thăm”, cho những góa phụ của cuộc chiến: “Em đi qua chiến trường” và mong muốn xây dựng quê hương đất nước sau chiến tranh: “Đừng lo ngại người, đừng lo ngại nhà”. Trong phim, người nhấc sĩ họ Truyện còn là một con người Việt Nam có tình thân ái và lòng quý mến người Mỹ, dù là một anh lính đào ngũ sa cơ thất thế. Nếu Truyện Công Sơn là con người của ông, ông đã không nên đóng phim này. Sau này Truyện Công Sơn có những cảnh tôi đến Mỹ nói chuyện âm nhạc nhưng ông không đi, ngay cả khi gặp tôi

đi đã có nhu cầu ngi quý m n mu n đ a ông đ n Hoa K ch a b nh, nh ng ông m t m c t ch i. T i sao th ?

Trình Công Sơn
trong phim Đ t kh ,
th c hi n năm 1973
đ i th i
Việt Nam Cộng hoà.

Đã có nhu cầu bài viết về con ngi chính tr c a Trình Công Sơn, nh ng t u chung v n còn là nh ng đi u khó hi u. Bà Đ ng Tuy t Mai, nguyên là phu nhân c a c u Th t ng Việt Nam Cộng hoà Nguyễn Cao K , vài năm tr c đã phát bi u là Trình Công Sơn không theo c ng s n.

M i đây, trong h i kí t a N.D.B. ^[1] c a Nguyễn Mâu, c u Đ i tá C nh sát, là c p chủ huy tình báo Việt Nam Cộng hoà t 1968 đ n 1972, có đ a ra nh ng s vi c nh ng không đ n đ n k t lu n v ng vàng cho th y Trình Công Sơn có hay không ho t đ ng cho c ng s n. Ông Mâu k chuy n vào năm 1969 Trình Công Sơn b m t đ n v c nh sát b t giao cho Ngành Đ c bi t và chính ông đã nói chuy n v i Trình Công Sơn. Qua bu i nói chuy n đ u tiên, ông Mâu có c m t ng S n không ph i là ngi c ng s n. Khi h i th ng S n có ho t đ ng trí v n? có vi t nh c theo ch th ? có ho t đ ng cho h i văn ngh sĩ yêu n c? thì câu tr l i c a S n là không.

Ông kể cho Sơn nghe về những tài liệu ông có được cho thấy chính Bộ Chính trị miền Bắc mới lo sự bố trí công sự nghe nhạc phần chi của Truynh Công Sơn và chính phía chính quyền miền Nam đã cho phát thanh những bài nhạc này, với tiếng hát Khánh Ly, từ máy bay xuống được được mơn Hủ Chí Minh để cho bố trí nghe, có thể là bài “Gia tài của Mẹ”. Kết xong ông Mậu hỏi Sơn nghĩ sao về chuyện này? Ngồi nhìn nhạc sĩ không trả lời, những trên nét mặt “sáng rỡ, niềm vui không giấu gì, mặt long lanh hàm chứa sự thích thú và hài lòng đến cùng độ. Chúng tôi không nghĩ rằng anh vui mừng vì có tình thân chung Cộng cao độ. Chúng tôi cũng không nghĩ anh gì về vui đến ý chung Cộng trước mặt viên chức thu của ngành công an. Anh đã vui vì tâm tư và ý tưởng đến với quê hương tang tóc, về mặt cuộc chiến tranh tàn của phần phía chếm đất đã được gọi gọi đi xa, qua làn sóng đến đến với những người có trách nhiệm”. (N.D.B. tr. 222)

Tác giả Nguyễn Mậu ghi lại lời Truynh Công Sơn nói với ông:

“Tôi không kêu gọi hủ buông súng hay mang súng trở về như Bộ Chiêu Hủ, những tôi đã làm việc y một cách tận tâm và rất thâm trầm như bài Lữ Gôn Vội Nhau với lại như “...đến bố tôi... đến bố tôi... đi hai mươi năm qua... còn gì cho anh... còn gì cho tôi... không còn gì... không còn gì... còn lại chiến tranh... hai mươi năm chinh chiến mà không yên...” Và còn nhiều nữa, tôi đã nói thẳng với hủ hãy vượt mặt trận áp, từ bố rằng núi... mà trở về cùng với dân tộc đang chịu quá nhiều đau đớn thẳng như bài Núi Vòng Tay Lữ với câu kết luận “Vượt thác cheo leo... hay ta vượt đèo... từ quê nghèo lên phố lớn... nắm tay nắm lại nhìn biển xanh sông gọi... núi vòng tay lớn...” Tôi đã nói chuyện với hủ như buổi gặp đầu, như anh em chỉ không phải như ông Bộ Truynh Chiêu Hủ. Phương cách của tôi theo tôi nghĩ có thể thích hợp và được hủ vui vẻ chấp nhận và lĩnh hội hủ. Tôi thẳng yêu và kính trọng hủ thật, với tình người thật, với tình thân ruột thịt thật và muốn trở về với hủ chút tâm sự thật. Tôi có thể bố công an, bố chính ông kể tôi những đó là sự thật tôi không giấu gì. Cũng bằng cách này, tôi đã gióng lên tiếng chuông cảnh tỉnh cho những gì cần phải đổi mới

tranh của bên này và của bên kia”. (sđd, tr. 223)

Tiếp xúc trực tiếp với người lính Việt Trưnh Công Sơn, tác giả Nguyễn Mậu có nhận xét: “Anh Sơn rất vô tư trong chính trị, với lập trường không thiên vị, không theo những ngụy biện quí giá triết học mà cũng chỉ theo bản Công Sơn. Qua những lời tâm sự, có thể anh đã phải tránh qua, né lui, lúc chiến tranh, lúc trưnh, dù là bản những vận phải đi phó với Hoàng Phư Ngưc Tưưng và vài ngụy biện khác vận là của sự trí vận Công Sơn”. (sđd, tr. 224)

Theo tác giả, ngụy biện nhưc sĩ này “là một nghệ sĩ có tâm hồn đang đau nhưc với cái đau nhưc của dân tộc và sáng tác vì cái đau nhưc ấy”. (sđd, tr. 215).

Rồi ông Mậu nhưc đến Nguyễn Thanh Ty, tác giả của tập sách Về một quãng đời của Trưnh Công Sơn, một ngụy biện gửi với Sơn ở trường sinh phẩm Qui Nhơn. Ông Ty nhưc xét trong những năm chung sống với nhau không có dấu vết nào cho thấy Trưnh Công Sơn là Việt Cộng. Những những liên lạc, gặp gỡ giữa Trưnh Công Sơn với Hoàng Phư Ngưc Tưưng trong giai đoạn này, 1965-1969, còn là một dấu hỏi lớn và có thể đó là những thủ thuật của tình báo Việt Nam Cộng hoà mà ông Nguyễn Mậu có một phần trách nhiệm.

Tác giả Nguyễn Mậu đã tỏ ra ngạc nhiên khi nghe bài ca “Núi vòng tay lớn” đã được những “bản chức yêu hiu Ba mươi tháng Tư” diển giải theo một nghĩa khác, không như ý của Trưnh Công Sơn trước đó ít năm.

*

Năm 1979, trước sự việc hàng trăm ngàn người Việt phải đi tù cải tạo sau chiến tranh, ca sĩ Joan Baez cùng với một trăm người khác đã ký tên trong một thư ngỏ, đăng trên các báo lớn ở Mỹ vào tháng 5.1979, kêu gọi Hà Nội tôn trọng nhân quyền. Khi đó phần lớn phía Việt Nam đưa ra những bài viết của Nguyễn Khưc Việt (A Letter to Some

American Friends, Vietnam Courier, 7.79) và Lưu Quý K (Ai đó o di n cho n ngh sĩ Gio-an Ba-ye, Đ i Đoàn K t, 7.7.1979) đ ph n bác ca sĩ Baez đã thay đ i l p tr ng, ph n b i l i nhân dân Vi t Nam và vi c làm c a bà đang b C.I.A. l i d ng. Trên báo c a Vi t ki u yêu n c xu t b n Canada, Tranh Công Sơn cũng đã lên ti ng v b c th ng c a Joan Baez nh là m t vi c làm “ti p tay cho t b n th c sâu l i dao vào v t th ng c a dân t c Vi t Nam ch a đ c hàn g n” (Đ t Vi t, 14.10.1979). Đó cũng là th i gian Tranh Công Sơn Hu và sinh ho t trong H i Liên hi p Văn h c Ngh thu t Th a Thiên - Hu v i Hoàng Ph Ng c T ng.

Ngày đó tôi có đ t d u h i r ng t i sao m t nh c sĩ tài ba, r t bén nh y tr c n i đau, tr c nh ng chia lià c a con ng i, đã vi t nhi u ca khúc nói lên n i th ng kh c a quê h ng, nh ng sau ngày đ t n c hoà bình, th ng nh t mà con ng i Vi t Nam v n còn ph i ti p t c kinh qua đau kh , m t mát nh ng ông l i không vi t lên đ c m t l i ca nào. Chuy n h c t p c i t o, chuy n v t biên, v t bi n, nh ng cái ch t vì bom mìn mà thanh niên Vi t ph i ti p t c hi sinh đ làm nghĩa v qu c t đ t n c láng gi ng không làm rung đ ng đ c con tim c a ông nh th i chi n tranh n a sao?

Đ u th p niên 1980, m t tình ca m i c a Tranh Công Sơn đ c truy n ra h i ngo i, bài “Em còn nh hay em đã quên” nh ng d i bút danh H ng Ng c. Bài nh c có s c thu hút ngay vì ai xa quê h ng mà lòng không ray r t nh v ch n cũ.

Em còn nh hay em đã quên
nh Sài gòn m a r i ch t n ng
nh ph x a quen bi t tên bàn chân
nh đèn đ ng t ng đêm thao th c
Sáng che em vòm lá me xanh

Em còn nh hay em đã quên
bên hàng xóm đôi khi ghé thăm

có hai mùa vernal đi vernal
có con đường ngấm nghe ngấm ngấm a

Em ra đi nơi này vernal th
lá vernal xanh trên con đường nh
vernal xa vernal có tiếng Me ru
có tiếng em th
có chút ngấm trong tiếng gà tr a

Em còn nhớ hay em đã quên
nhớ đường dài qua cửa l i n i
nhớ nhớ con kênh nơi hai giòng sông
nhớ ng a th ngo i ô xa v ng
n i xôn xao hàng quán đêm đêm

Em còn nhớ hay em đã quên
trong lòng phố m a đêm trối chân
d i hiên nhà n c dâng tràn
phố b ng là giòng sông u n quanh

Em còn nhớ hay em đã quên
nhớ Sài gòn nhớ ng chi u ng p gió
lá hát nhớ m a su t con đường đi
có m t đường vàng hoa nhớ g m
có không gian màu áo bay lên

Em còn nhớ hay em đã quên
khi chi u xu ng bên sông n c lên
én nô đùa gi a phố nhà
có ngấm vàng l c trên l i đi

Em ra đi nơi này vernal th
vernal có em trong tim của m
thành phố vernal có nhớ ng c m

Vẫn sống thiếp tha

Vẫn lẹp lánh hoa trên đường đi

Em còn nhớ hay em đã quên

nhớ Sài Gòn nhớ ng chi u g p g

nhớ món ăn quen nhớ ly chè thơm

nhớ bàn bè chào nhau quen tiếng

phở em qua ghế ngồi quen tên

Em còn nhớ hay em đã quên

quê nhà đó bao năm có em

có bóng dừa có câu hò

có con đò chèo mả n đi

Sau đó là bài “Mỗi ngày tôi chọn một niềm vui”

Mỗi ngày tôi chọn một niềm vui

chọn những bông hoa và những nụ cười

tôi nhớ tiếng cười của em giờ đây

đều một em cười tươi lá bay

Mỗi ngày tôi chọn đường mình đi

đường đến anh em đường đến bàn bè

tôi đi em vẫn bàn chân quen quá

thơm lá me vàng lá bèo qua

Và nhớ thôi sống vui từng ngày

và nhớ thôi đến trong cuộc đời

đã yêu cuộc đời này bằng trái tim của tôi

Mỗi ngày tôi chọn một niềm vui

cùng với anh em tìm đến những người

tôi chọn nơi này cùng nhau ca hát

để thấy tiếng cười rộn rã bay

Mỗi ngày tôi chôn một ít nôi
chôn tiếng ru con nhỏ bồng vào đời
tôi chôn nỗi ngổn ngàng, chôn cơn mưa
đỏ lúa reo một ngát tay

Và nhớ thôi tôi sống vui từng ngày
và nhớ thôi tôi đến trong cuộc đời
đã yêu cuộc đời này bằng trái tim của tôi

Mỗi ngày tôi chôn nỗi nhớ tột yên
nhìn rõ quê hương, nỗi nghĩ về mình
tôi chôn biệt lệ vì sao tôi sống
vì đất nước của một trái tim

*

Trong di sản âm nhạc Truyện Công Sơn để lại, ca từ trong bài “Gia tài của Mẹ” có lẽ vẫn còn tiếp tục làm rung động con tim người Việt với hình ảnh chiến tranh và tàn phá lại đất nước.

Một ngàn năm nô lệ giặc Tàu
một trăm năm đô hộ giặc Tây
hai mươi năm nỗi chiến tranh ngày
gia tài của mẹ, một rừng xương khô
gia tài của mẹ, một núi đờ y m

Một ngàn năm nô lệ giặc Tàu
một trăm năm đô hộ giặc Tây
hai mươi năm nỗi chiến tranh ngày
gia tài của mẹ, ruộng đất khô khan
gia tài của mẹ, nhà cháy từng hàng

Một ngàn năm nô lệ giặc Tàu

Một trăm năm đô hộ giặc Tây
hai mớ i năm nớ chi n tởng ngày
gia tài của mớ, mớ t bởn lai căng
gia tài của mớ, mớ t lữ bớ i tình.

Một ngàn năm nô lệ giặc Tàu
Một trăm năm đô hộ giặc Tây
Hai mớ i năm nớ chi n tởng ngày
Gia tài của mớ đờ lờ i cho con
Gia tài của mớ là nớ c Việt bu n

Đờ y cho con tởng nói th t thà
Mớ mong con chớ quên mớ u da
Con chớ quên mớ u da nớ c Việt x a

Mớ mong con mau bớ c vớ nhà
Mớ mong con lữ con đờ ng xa
Ồi lữ con cùng cha quên hớ n thù

Lờ i ca này và nhi u ca khúc khác có trong bài vi t “Cu c hành trình làm
ngớ i Việt Nam qua Tranh Công Sơn” của Thở Uyên in trong tởp đo n
văn “Đo n đờ ng chi n binh” (tr. 101-117) xu t bởn năm 1970 ở Sài
Gòn. Sau ngày Tranh Công Sơn mớ t, trong nớ c đờng lờ i bài này trong
tuy n tởp “Tranh Công Sơn: cu c đờ i, âm nh c, th , hớ i ho & suy
tởng”(tr. 193-200) nh ng c t bở nh ng câu đờ u của bài hát, chớ gi 6
câu cu i, vì lãnh đờ o Việt Nam không chớ p nh n cu c chi n đã qua là
nớ i chi n, nh Tranh Công Sơn đã nhìn th .

Nhi u đo n văn của Thở Uyên nh c đờ n sớ can đờ cu ngo i bang
Nga-Mớ -Tờ u và bởn chớ t phi lí của cu c chi n cùng mớ t sớ ca tở khác
của Tranh Công Sơn trong bởn gớ c cũng đã bở c t bở, nh “Ngày dài
trên quê hớ ng”, “Tình ca ngớ i mớ t trí”.

★

Đã có nhiều bài viết,
nhưng con người chính trị
của Trình Công Sơn vẫn
khó hiểu và gây tranh cãi.

Bàn về con người chính trị của Trình Công Sơn là một đề tài gây nhiều tranh cãi. Ở đây tôi chỉ muốn đưa ra nhận xét là nếu Trình Công Sơn không sống ở miền Nam thì như Kinh Việt Nam, Ca khúc da vàng, Ta phải thay mặt trời, Thôn thơ quê hương – tình yêu và thân phận và như những nhạc Hát cho quê hương Việt Nam với tiếng hát Khánh Ly đã không được ra đời và tài năng của Trình Công Sơn nếu rơi vào chỗ miền Bắc thì cũng chung số phận như Văn Cao, như Trần Dĩnh.

Trong những năm cuối đời, Trình Công Sơn sáng tác bài “Tiên thoái lộ ng nan” mà theo nhiều người thân với ông kể lại đó là phần ánh đúng con người chính trị của Trình Công Sơn nhất, là phần chịu đau đớn nhất giữa hai miền đời.

Gia tài âm nhạc Trình Công Sơn để lại, nhất là những bài ca cho hoà

bình Việt Nam là nhạc ca khúc đã làm nên tên tuổi i Tranh Công Sơn, chứ không phải nhạc tình ca, đáng lí ra phải được tiếp tục hát lên, tiếp tục vinh danh vì nhạc có một xã hội tiếp nhận được và có nhân bản mà nhạc ca từ đó đã được khai sinh.

Ngày nay trong nước vẫn còn cảm thấy bị hạn chế u ca khúc vì hoà bình, trong khi họ i ngoi phần để tiếp tục hát nhạc Tranh, cả hai việc đều không thể hiện lí tưởng tiếp nhận nhân bản mà con người Việt Nam đã hướng tới và theo đuổi.

(Nh trong bài của tác giả)

(01.04.2008)

Nguyễn Mậu, N.D.B. Ngành Đặc Biệt (Special Branch) Tập I, tác giả xuất bản, San Jose 2007.

Phụ lục:

1. Tôi sẽ đi thăm

Khi được nước tôi thanh bình
tôi sẽ đi thăm
tôi sẽ đi thăm
một phần đất y hệt
đi thăm một con đường như u h

Khi được nước tôi không còn chiến tranh
bên bè mặt y dĩa
vua xanh nếm m

Khi đó tôi thanh bình
tôi đi thăm
tôi đi thăm
củu vì mìn
đi thăm hòm chông và mã tũ

Khi đó tôi không còn gì t nhau
Tr con đi hát đờng dao ngoài đờng

Khi đó tôi thanh bình
tôi đi không ng ng
Sài gòn ra Trung, Hà Nội vô Nam
tôi đi chung củc m ng
và mong sẽ quên chuy n non n c mình.

Khi đó tôi thanh bình
tôi đi thăm
tôi đi thăm
đi thăm nhi u nghĩa đờa bu n
đi xem m bia đờu nh n m

Khi đó tôi không còn chi n tranh
M già lên núi tìm x ng con mình

Khi đó tôi thanh bình
tôi đi thăm
tôi đi thăm
làng xóm thành đờng
đi thăm t ng khu r ng cháy nám

Khi đó tôi không còn gì t nhau
M i ng i ra ph m i rao n c i

Khi đó tôi thanh bình

tôi sẽ đi không ngừng
Sài gòn ra Trung, Hà Nội vô Nam
tôi đi chung cuộc cùng mình
và mong sẽ quên chuyện non nước mình

2. Em đi trong chiểu

Em đi qua chiều có gió bay theo
Thì bùng khăn tang trống giã a khung chiếu
Em đi qua chiều có lá xôn xao
Mặt giòng sông sâu chầm chậm thong thả

Em đi qua chiều chầm chiếu trên vai
Ngắm buồm trên môi trái tim đã hoài
Mặt ngắm nhìn ngắm xuồng măt ngắm nhìn đây

Em đi qua chiều mặt hờn mây bay
Em đi trong chiếu mặt đi khôn nguôi
Mặt đi riêng ai mong ai.

Em đi qua chiều tiếng súng vang theo
Làng mạc quê hương có dáng buồm rờn
Em đi qua chiều có gió hiu hiu
Thì lòng em xa đến mãi nơi nào

3. Dừng lại ngừng lại, dừng lại nhà

Ta cùng lên đường
Đi xây lại Việt Nam
Bàn chân ta đi mau đi sâu vô tận rừng cao
Vác nhọc cây rừng to
Và nơi đây ta xây dựng nhà

Đường làng mới cho dân ta vui
Đường nhà mới cho miền quê

Trên những con đường
Vang bước những đôi chân
Bàn chân ta lên non ra sông ra biển xanh
Gánh đá mang về Kinh
Vui nơi đây ta xây làm nên
Đường nhà mới trên đất nát này
Đường đời mới trong lòng người

Sức sống trong bàn tay trong bàn chân
Ngập tràn đi lên bàn tay hăng
Nhà lập lập lập trên Việt Nam
Những niềm nung lòng anh nung lòng tôi
Dù mưa lên
Đường thêm nhanh
Nhà trên non xuống đường đời đường bóng

Ta cùng lên đường
Đi xây lại Tổ quốc
Lòng người dân ta xót xa hoang vu nay hốt bắt buộc lo
Những sự mai Việt Nam
Tình ta bay theo sóng người nơi
Đường người mới như cây sang mùa
Người vui tươi như người trẻ xa

Ta cùng lên đường
Đi xây lại tình thương
Lòng mẹ ta xót xa kia bao la như Thái Bình Dương
Những đứa con là sông
Mọi hôm nay xóa hết căm hận
Mọi người phù sa đắp trên điêu tàn
Lòng nhân ái lên như hàng

4. Lối gặp gỡ và yêu nhau

Lối gặp gỡ và yêu nhau

Ngồi gặp gỡ nhau hân

Ngồi kề bên nhau

Đến giờ tôi đi hai mươi năm rồi

Còn gì cho anh

Còn gì cho tôi

Còn gì cho em

Không còn gì

Không còn gì

Còn lại chỉ tranh

Đêm Sông Hương nhưng nhớ

Ngày Cầu Long môn

mới thấy gì

Một mặt ngày Hương Hà góp Hết Trùng Dương

Đây quê hương trông ngóng

và mới chờ mong

mong nhớ gì

Mong tìm lại mặt ngày giờ cũ bình yên

Lối gặp gỡ và yêu nhau

Ngồi gặp gỡ nhau hân

Ngồi kề bên nhau

Từng hàng thơ từng đau

Trên cây u sầu

Hết rồi cho anh

Đi lại cho em

Từng ngày mang tên

Sao còn buồn

Sao thù hận

Tôi hận đến tận

Gửi thắm gửi thắm với nhau
Gửi bằng tên anh
Gửi bằng tên em
Mặt trời quê hương
Soi chung da mình
Lời gọi đi anh
Lời gọi đi em
Lời gọi nhau thêm
Không còn gì
Không còn gì
Còn lại trái tim

Hai mươi năm chinh chiến
Mong không yên
Quanh chúng mình
Ôi từng ngày tuổi này máu nhuộm trong xương

Hai mươi năm tôi lớn
Thù hận vai mang
Chưa có lớn
Chưa một lần tìm được giấc ngủ bình yên

Gửi thắm gửi thắm với nhau
Gửi thắm tên anh
Gửi thắm tên em
Thù hận xin quên
Đây quê hương mình
Còn gì đâu anh
Còn gì đâu em
Tuổi nhỡ cô đơn
Thôi đừng buồn
Thôi đừng buồn
Trái lòng núi sông

5. Núi vòng tay lớn

Rừng núi dang tay núi lớn biển xa
Ta đi vòng tay lớn mãi đến núi sông hà
Mặt đất bao la anh em ta với
Gặp nhau mừng nhẽ bão cát quay cuồng trở lại rừng
Bàn tay ta nắm núi tròn mặt vòng Việt Nam

Cúi núi gió đêm vui núi ngày
Giòng máu núi con tim đang lo ngại
Đang tình người trong ngày mai
Thành phố núi thôn xa với với
Người chết núi linh thiêng vào đất
Và núi cúi núi trên môi

Tên Bắc vô Nam núi lớn nắm tay
Ta đi tên đang hoang vu với tên núi đất
Với tên thác cheo leo
Tay ta với tên đèo
Tên quê nghèo lên phố lớn
Nắm tay núi lớn biển xanh sông gấm
Núi lớn mặt vòng tên sinh

6. Ngày dài trên quê hương

Mặt người già trong công viên
Mặt người điên trong thành phố
Mặt người nắm không hai thì
Mặt người người nghe bom nổ.

Mặt người người hai mươi năm
Nhìn hồ châu đêm rực sáng
Đàn trẻ nhẽ quen bom đất

Ngô i Việt n m v i v t th ng.

M Việt n m hai m i năm
X ng da m m
Đ i gi sông núi thiêng
M t màu vàng trên da th m
Nên gi gìn màu lúa chín quê h ng.

M t ngày dài trên quê h ng
Ngày Việt Nam hoang tàn quá
M t ru ng đ ng tr đ t đ
M t đàn bò không lu ng c .

M t ngày dài trên quê h ng
Ng i Việt Nam quên mình s ng
M t ng c tù nuôi da vàng
Ng i Việt n m nh n c non.

Ngày th t dài trong âu lo
R i t ng đêm bom đ n phá
Ng i Việt nhìn sao xa l
Ng i Việt nhìn nhau căm thù.

M t ng c tù trên quê h ng
Ng i Việt Nam quên nỗi gi ng
Ng i t ng ngày xây u t h n
R i t ng ngày nát d u bom.

M t ngày dài trên quê h ng
B y tr th nay đã l n
M t ng i già lo âu nhìn
Ng i già ch c n gió l ng

M t ng i ng i hai m i năm

Cuộc buôn vui lý rồ u đờng
Ngồi i Việt nào da không vàng
M Việt nào nh xác con

7. Tình ca ng i m trí

Tôi có ng i yêu
ch t tr n Pleimé
Tôi có ng i yêu
chi n khu D
ch t tr n Đ ng Soài
ch t ngoài Hà N i
ch t v i vàng d c theo biên gi i

Tôi có ng i yêu
ch t tr n Chu Prong
Tôi có ng i yêu
b xác trôi sông
ch t ngoài ru ng đờng
ch t r ng m t mừng
ch t l nh lòng mình cháy nh than

Tôi mu n yêu anh yêu Việt Nam
Ngày gió l n tôi đi môi g i th m
G i tên anh, tên Việt Nam
G n nhau trong ti ng nói da vàng

Tôi mu n yêu anh yêu Việt Nam
Ngày m i l n tai nghe quen đ n mìn
Th a đôi tay, d làn môi
T nay tôi quên h t ti ng ng i

Tôi có ng i yêu

Chết trên A sao
Tôi có ngổ i yêu
nắm chết cong queo
chết vào lòng đèo
chết cớ nh hóm cớ u
chết nghẹn ngào mình không manh áo

Tôi có ngổ i yêu
chết trên Ba Gia
Tôi có ngổ i yêu
vả chết đêm qua
chết thết tình cớ
chết chết ng hóm hò
không hóm thù, nắm chết nhóm m

8. Tiễn thoái lợ ng nan

Tiễn thoái lợ ng nan đi vớ lợ n đợ n
Tình đôi ngổ p ngổ ng tiễn thoái lợ ng nan
Mây bay khổ p xổ chân mổ cổ xa
Vàng phai nhè nhổ chiổ u hôm cớ a nhà

Tiễn thoái lợ ng nan đi vớ lợ n đợ n
Ngày xổ a lợ n đợ n tiễn thoái lợ ng nan
Mây bay khổ p xổ chân mổ cổ xa
Vàng phai nhè nhổ chiổ u hôm cớ a nhà

Tiễn thoái lợ ng nan đi vớ lợ n đợ n
Ngày xổ a lợ n đợ n không biổ t vớ đâu
Vớ đâu cuổ i ngổ, vớ đâu cuổ i trổ i
Xa xắm tôi ngổ i tôi tìm giổ c mổ
Xa xắm tôi ngổ i tôi tìm lổ i tôi

Tình thái lòng người nan đi vào lòng đất
Ngày nay lòng đất là gì thì không